

Επείγουσα Αντισύλληψη (Emergency Contraception)

Εκπόνηση: Γεώργιος Παπαδομανωλάκης,
Γυναικολόγος

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΝΤΙΣΥΛΛΗΨΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Επείγουσα αντισύλληψη καλείται κάθε θεραπεία που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη εγκυμοσύνης μετά από σεξουαλική επαφή.

Μέθοδοι επείγουσας αντισύλληψης

1.Χορήγηση αντισυλληπτικού χαπιού

Αναφέρεται και ως χάπι της επόμενης ημέρας (δυστυχώς ο όρος αυτός δημιουργεί την λανθασμένη εντύπωση ότι πρέπει να ξεκινάει την επόμενη ημέρα μετά την συνουσία ενώ το σωστό είναι η αγωγή να ξεκινάει όσο το δυνατόν νωρίτερα). Υπάρχουν 3 τύποι αντισυλληπτικών χαπιών που μπορεί να χρησιμοποιηθούν:

- ▶ χάπια μόνο με προγεσταγόνα (λεβονοργεστρέλη)
- ▶ χάπια με συνδυασμό οιστρογόνου - προγεσταγόνου (πλέον δεν θεωρούνται κατάλληλα για επείγουσα αντισύλληψη)
- ▶ χάπια με αντι-προγεσταγόνο (μιφεπριστόνη, θειική ουλιπριστάλη)

Μέθοδοι επείγουσας αντισύλληψης

Μέθοδοι επείγουσας αντισύλληψης

Μέθοδοι επείγουσας αντισύλληψης

2. Τοποθέτηση ενδομήτριου σπειράματος χαλκού (τύπου cooper)

Ποιες είναι οι ενδείξεις χρήσης επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Επαφή χωρίς προφυλάξεις
- ▶ Αποτυχία στην χρήση μιας αντισυλληπτικής μεθόδου
- ▶ Ρήξη ή διαφυγή του προφυλακτικού
- ▶ Μη λήψη ενός αντισυλληπτικού δισκίου την 1η εβδομάδα
- ▶ Μετατόπιση διαφράγματος ή τραχηλικής κάψας
- ▶ Μη λήψη 3 ή περισσότερων δισκίων την 2η ή 3η εβδομάδα
- ▶ Αποκόλληση αντισυλληπτικού επιθέματος
- ▶ Καθυστέρηση στην έγερση Depo-Provera για περισσότερο από 2 εβδομάδες
- ▶ Μη λήψη δισκίου προγεσταγόνου
- ▶ Εκσπερμάτωση στα έξω γεννητικά όργανα
- ▶ Σεξουαλική κακοποίηση / βιασμός σε γυναίκα που δεν χρησιμοποιεί αντισυλληπτική μέθοδο.

Πότε πρέπει να χρησιμοποιείται η επείγουσα αντισύλληψη

- ▶ Επειδή μια γυναίκα είναι δύσκολο να γνωρίζει την γόνιμη περίοδο του κύκλου της συστήνεται η επείγουσα αντισύλληψη ανεξαρτήτως της ημέρας της περιόδου.
- ▶ Επίσης παρόλο που ορμονική επείγουσα αντισύλληψη δεν συστήνεται για τακτική χρήση δεν πρέπει να αποτρέπεται λόγω των πολύ σημαντικών κινδύνων που αποτρέπει.

Μηχανισμός δράσης

- ▶ Η επείγουσα αντισύλληψη θεωρείται ότι επιτυγχάνεται λόγω της παρεμβολής της στον φυσιολογικό μηχανισμό ωρίμανσης των ωοθυλακίων ή τη διαδικασία ωορρηξίας ή την ποιότητα της τραχηλικής βλέννης ή τη γονιμοποίηση ή την μεταφορά του ζυγώτη αναλόγως το σκεύασμα που χρησιμοποιούμε.
- ▶ Πολλές φορές ίδια μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης μπορεί να επεμβαίνει και σε περισσότερο από έναν μηχανισμούς.

Δοσολογία ορμονικών σκευασμάτων επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Τα σκευάσματα λεβονοργεστρέλης χρησιμοποιούνται σε σχήμα μια δόσης εφάπαξ 1,5mg ή δυο δόσεων σε απόσταση 12h 0,75mg και πρέπει να λαμβάνονται για να θεωρείται ικανοποιητική η δράση του μέχρι 72h από την επαφή.
- ▶ Η ουριπριστάλη χορηγείται εφάπαξ 30mg και μπορεί να δοθεί μέχρι 120h από την επαφή. Η μιφεπριστόνη μπορεί να δοθεί μέχρι και 120h μετά την επαφή, μια δόση εφάπαξ 50mg.

Κλινοεργαστηριακός έλεγχος πριν την χρήση ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Αν η λήψη του δισκίου γίνει μέσα στο πρώτο 24ωρο τότε το ποσοστό επιτυχίας κυμαίνεται από 89 - 97,9%. Το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 58% στην λεβονοργεστρέλη αν ληφθεί σε 72h, σε 50% στην ουριπριστόλη εάν ληφθεί στις 120h και σε 83% στην μιφεπριστόνη στις 120h.

Ανεπιθύμητες ενέργειες ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Δεν απαιτείται συνήθως κάποιος κλινικοεργαστηριακός έλεγχος, δεδομένου ότι η αποτελεσματικότητα σχετίζεται με το χρόνο έναρξης της αγωγής και δεν υπάρχουν οι συνήθεις αντενδείξεις των φαρμάκων αυτών.

Ανεπιθύμητες ενέργειες ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Ναυτία (23%) και έμετοι (4%). Η πρόσθετη χορήγηση αντιεμετικού μειώνει τον κίνδυνο ναυτίας και έμετου. Εάν μετά την λήψη του δισκίου υπάρχει έμετος, η δόση θα πρέπει να επαναληφθεί εντός 2 ωρών.
- ▶ Ακανόνιστη αιμορραγία. Πολλές φορές μετά την χρήση επείγουσας αντισύλληψης η έμμηνος ρύση εμφανίζεται μια εβδομάδα πριν ή μετά την αναμενόμενη. Επίσης μπορεί η γυναίκα να εμφανίσει ακανόνιστη αιμορραγία ή σταγονοειδή αιμορραγία μέχρι και ένα μήνα μετά χωρίς όμως να απαιτεί κάποια θεραπεία.

Ανεπιθύμητες ενέργειες ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Αίσθημα ζάλης, κεφαλαγία και κόπωση
- ▶ Ευαισθησία των μαστών
- ▶ Διάρροια
- ▶ Εξωμήτρια κύηση
- ▶ Κοιλιακό άλγος

Αλληλεπίδραση φαρμάκων ορμονικών επείγουσας αντισύλληψης με άλλα φάρμακα

- ▶ Δεν θα πρέπει να δίνονται παράλληλα με Rifampicin, αντιρετροϊκά και κάποια αντιεπιληπτικά.
- ▶ Επίσης, οι επαγωγείς των ηπατικών ενζύμων μειώνουν την αντισυλληπτική δράση της επείγουσας αντισύλληψης.

Χορήγηση ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης σε γυναίκες κάτω των 18 ετών

- Η χορήγηση ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης κάτω των 18 ετών θεωρείται ασφαλής.

Κύηση / Θηλασμός και επείγουσα αντισύλληψη

- ▶ Αν η γυναίκα είναι ήδη έγκυος δεν απαιτείται επείγουσα αντισύλληψη. Αν υπάρχει καθυστέρηση της περιόδου θα πρέπει πρώτα να πραγματοποιηθεί τεστ κύησης, να βεβαιώνεται ότι δεν είναι έγκυος και μετά να λαμβάνεται η αγωγή.
- ▶ Αν η γυναίκα είναι ήδη έγκυος και λάβει αγωγή ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης δεν χρειάζεται να ανησυχεί καθώς δεν υπάρχουν μελέτες που σχετίζουν την λήψη επείγουσας αντισύλληψης με βλάβες στο έμβρυο ή επιπλοκές στην κύηση.

Κύηση / Θηλασμός και επείγουσα αντισύλληψη

- ▶ Δεν υπάρχει καμία αντένδειξη για χρήση επείγουσας αντισύλληψης στον θηλασμό. Καλό θα ήταν όμως επειδή ποσότητα του φαρμάκου περνάει στο μητρικό γάλα να αποφεύγεται ο θηλασμός μέχρι και 6 ώρες μετά τη λήψη του δισκίου.

Πόσο συχνά μπορεί να χρησιμοποιείται η ορμονική επείγουσα αντισύλληψη

- ▶ Θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε κάθε επείγουσα περίπτωση.
- ▶ Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και 2 φορές στον ίδιο κύκλο με μεγάλη όμως πιθανότητα σοβαρών διαταραχών της εμμήνου ρύσεως.
- ▶ Συνήθως όμως συστήνεται αμέσως μετά την λήψη επείγουσας αντισύλληψης και η λήψη κάποιας αντισυλληπτικής μεθόδου μέχρι την επόμενη έμμηνο ρύση.
- ▶ Σε περίπτωση που χρησιμοποιείται περισσότερο από 2 φορές τον χρόνο είναι συνετό η γυναίκα να συζητήσει με τον γυναικολόγο της για μια πιο κατάλληλη μέθοδο αντισύλληψης.

Γυναίκες με αντενδείξεις στη χρήση αντισυλληπτικών χαπιών μπορούν να χρησιμοποιήσουν ορμονική επείγουσα αντισύλληψη;

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συστήνει την χρήση ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης και σε γυναίκες με αντενδείξεις για χρήση αντισυλληπτικών χαπιών γιατί τα οφέλη είναι περισσότερα και η διάρκεια δράσης του φαρμάκου περιορισμένη.

Έτσι επείγουσα αντισύλληψη μπορεί να χορηγηθεί και σε :

- ▶ Θηλασμό
- ▶ Ιστορικό έκτοπης κύησης
- ▶ Στηθάγχη
- ▶ Ημικρανία
- ▶ Σοβαρή ηπατική νόσο
- ▶ Ιστορικό σοβαρής καρδιαγγειακής επιπλοκής

Πότε δεν μπορεί να ληφθεί επείγουσα αντισύλληψη

- ▶ Σε περίπτωση ευαισθησίας ή αλλεργίας σε συστατικά της συγκεκριμένης μεθόδου επείγουσας αντισύλληψης.

Επείγουσα αντισύλληψη και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα

- ▶ Πρέπει να είναι σαφές ότι η επείγουσα αντισύλληψη ΔΕΝ προφυλάσσει από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.
- ▶ Σε υποψία ή νόσο από σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα θα πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες εξετάσεις.

Ενδομήτριο σπείραμα χαλκού (IUD Cooper - T)

- ▶ Το ενδομήτριο σπείραμα (σπιράλ) που θεωρείται πιο κατάλληλο για την επείγουσα αντισύλληψη είναι το ενδομήτριο σπείραμα χαλκού σχήματος T (Cooper - T).
- ▶ Το ενδομήτριο αυτό σπείραμα είναι μια συσκευή σε σχήμα T η οποία εφαρμόζεται στο εσωτερικό της μήτρας από τον γυναικολόγο. Πρέπει να τοποθετείται όσο το δυνατόν συντομότερα και μπορεί να τοποθετηθεί μέχρι 120h μετά την επαφή.
- ▶ Μετά την επιτυχία της επείγουσας αντισύλληψης μπορεί να παραμείνει ως μόνιμο μέσο αντισύλληψης.
- ▶ Η τοποθέτηση ενδομητρίου σπειράματος μέσα σε 5 ημέρες είναι η πιο αποτελεσματική μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης.

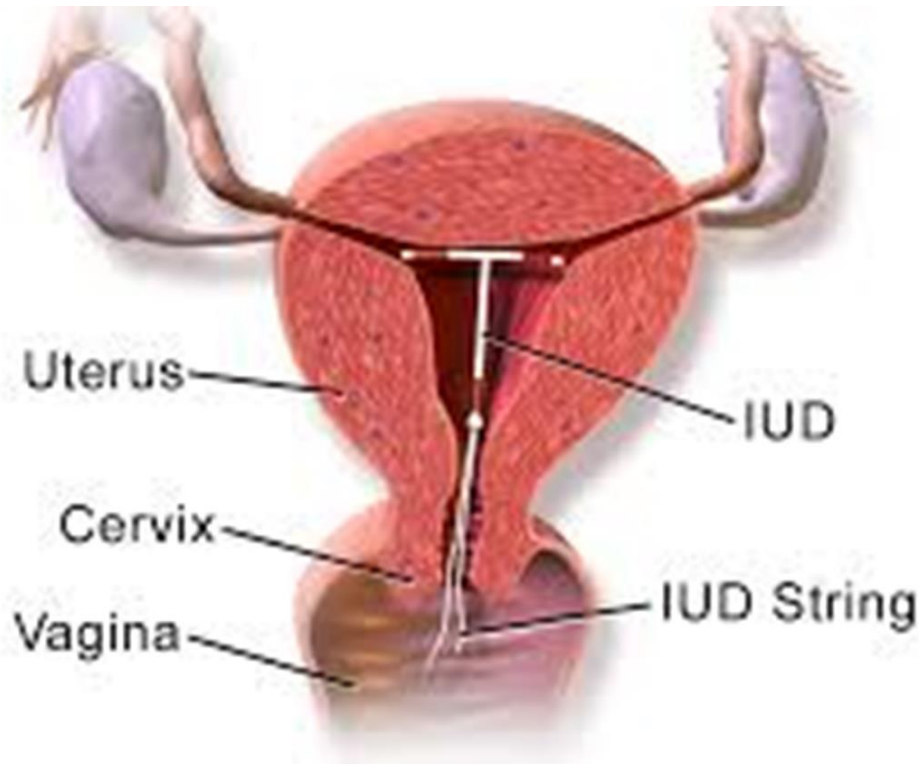

Ενδομήτριο σπείραμα χαλκού (IUD Cooper - T)

Ενδομήτριο σπείραμα χαλκού (IUD Cooper - T)

Intrauterine Device (IUD)

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

Για να τοποθετηθεί το IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- ▶ Θα πρέπει αρχικά να αποκλείεται με τεστ κυήσεως η ύπαρξη εγκυμοσύνης.
- ▶ Δεν πρέπει να υπάρχουν σημεία ενεργούς κολπικής ή τραχηλικής λοίμωξης καθώς επίσης και πρόσφατο επεισόδιο φλεγμονώδους νόσου.

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Κατά την τοποθέτηση θα πρέπει να ληφθούν καλλιέργειες για χλαμύδια και γονόρροια.
- ▶ Η τοποθέτηση του IUD γίνεται στο γυναικολογικό ιατρείο.
- ▶ Η γυναίκα κάθεται στην ειδική γυναικολογική πολυθρόνα εξέτασης (μπουμ) και τοποθετείται στην θέση της γυναικολογικής εξέτασης και στην συνέχεια στην είσοδο του κόλπου τοποθετείται μικρή συσκευή που ονομάζεται κολποδιαστολέας.

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

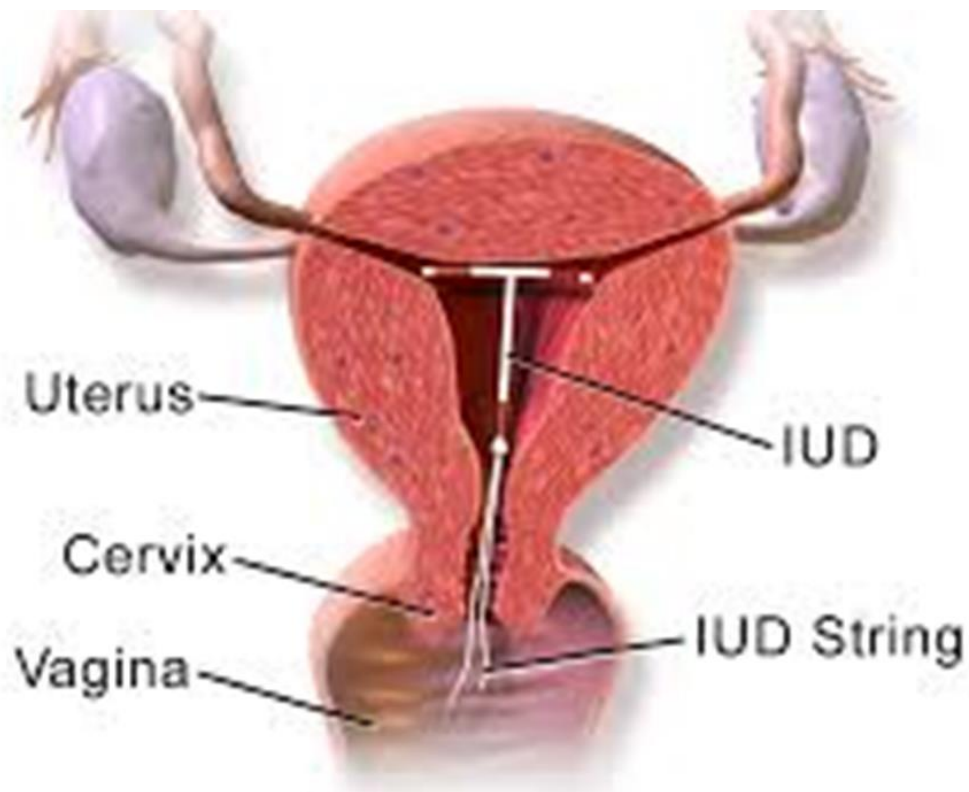

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

Με την χρήση ειδικού φωτισμού γίνεται επισκόπηση του κόλπου και του τραχήλου και στην συνέχεια τοποθετείται το IUD στο εσωτερικό της μήτρας διαμέσω του τραχήλου.

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

Intrauterine Device (IUD)

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Το τελευταίο τμήμα του IUD που αποτελείται από δυο νήματα παραμένει και στον κόλπο έτσι ώστε να μας διευκολύνει στην αφαίρεση του σπειράματος όταν χρειαστεί.
- ▶ Μετά την τοποθέτηση του IUD πραγματοποιείται υπέρηχος για να βεβαιωθεί η σωστή τοποθέτησή του. Ο υπέρηχος πρέπει να επαναληφθεί σε ένα μήνα και εφόσον παραμείνει το σπείραμα κάθε χρόνο.

Τοποθέτηση IUD ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Μετά την τοποθέτηση μπορεί η γυναίκα να αισθανθεί μια μικρή δυσφορία από την αντανεκλαστική σύσπαση της μήτρας, που μπορεί να προληφθεί με την λήψη πριν την τοποθέτηση του σπειράματος ενός ήπιου αναλγητικού ή αντιφλεγμονώδους φαρμάκου.
- ▶ Σε ανασκόπηση της Cochrane δεν αναδεικνύεται κάποιο όφελος από την προφυλακτική δόση αντιβίωσης κατά την τοποθέτηση. Παρόλα αυτά θα πρέπει να εξετάζεται η προφυλακτική χορήγηση αντιβίωσης σε γυναίκες θεωρούμενες υψηλού κινδύνου για σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

Ανεπιθύμητες ενέργειες ορμονικής επείγουσας αντισύλληψης

- ▶ Πυελικός πόνος
- ▶ Πυελική λοίμωξη
- ▶ Ανώμαλη κολπική αιμορραγία
- ▶ Διάτρηση μήτρας

Ενδομήτριο σπείραμα λεβονοργεστρέλης

- ▶ Ενώ γίνονται πολλές έρευνες για την χρήση ενδομήτριου σπειράματος λεβονοργεστρέλης (Mirena), ως μέθοδος επείγουσας αντισύλληψης, μέχρι στιγμής δεν συστήνεται.

Πού μπορεί κάποιος να προμηθευτεί στην Ελλάδα την αγωγή για την επείγουσα αντισύλληψη;

- ▶ Στην Ελλάδα μπορεί κάποιος στο φαρμακείο να προμηθευτεί δισκία λεβονοργεστρέλης, ουλιπριστόλης, μifeπριστόνης καθώς και συσκευασίες IUD (σπιράλ). Η μifeπριστόνη που αποτελεί κατ' ουσία εκτρωτικό φάρμακο, καθώς και η ουλιπριστόλη απαιτούν ιατρική συνταγή.
- ▶ Η λεβονοργεστρέλη δίδεται απευθείας χωρίς ιατρική συνταγή από το φαρμακοποιό.
- ▶ Το IUD δίδεται από το φαρμακοποιό αλλά η τοποθέτηση του πραγματοποιείται από γυναικολόγο

Συμπέρασμα - Επίλογος

- ▶ Σήμερα και οι δυο τρόποι επείγουσας αντισύλληψης αντισυλληπτικά δισκία ή τοποθέτηση IUD, αποτελούν αποτελεσματικές μεθόδους αποφυγής ανεπιθύμητων κυήσεων.
- ▶ Πρέπει πάντα να θυμόμαστε ότι όσο πιο γρήγορα λαμβάνεται μια αντισυλληπτική αγωγή τόσο πιο αποτελεσματική είναι.
- ▶ Τέλος επειδή μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη επηρεάζει άμεσα την ποιότητα ζωής μας η γνώση της επείγουσας αντισύλληψης θεωρείται επιτακτική από κάθε άτομο γόνιμης ηλικίας.

Βιβλιογραφία

- ▶ Μαιευτική και γυναικολογία του Αριστείδη Αντσακλή
- ▶ Gynecology του Williams
- ▶ Κατευθυντήριες οδηγίες για την φροντίδα των ασθενών της Α' μαιευτικής και γυναικολογικής κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών
- ▶ <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%8D%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CF%88%CE%B7>
- ▶ <http://ec.princeton.edu/emergency-contraception.html>
- ▶ <http://who.int/mediacentre/factsheets/fs244/en>

Εικόνες

- ▶ http://cdn.shopify.com/s/files/1/1132/4786/files/Morning-after-pill_large.jpg?11074927609565263227
- ▶ <http://wedabout.com/blog/wp-content/uploads/2016/04/emergency-contraceptive.jpg>
- ▶ http://www.slate.com/content/dam/slate/articles/double_x/2015/11/151118_DX_IUD-Pain.jpg.CROP.promo-xlarge2.jpg
- ▶ https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/18/Blausen_0585_IUD.png
- ▶ http://www.hillside-medical.co.uk/uploads/product/zoom_PeliSpec_Vaginal_Speculum_with_Lock.jpg
- ▶ https://3.bp.blogspot.com/--_3yIWSA3xg/VxMisM3soAI/AAAAAAAAAwQ/P348Sts7TYc3FLtdfeQDAoOCnp71jTikwCLcB/s1600/250px-MW_Ch21_Page_397-2.png